

nieuwsbrief

nummer 1, 2001

Van het bestuur

Europese wetgeving

Het Europese Parlement werkt aan een Europese wetgeving die de wettelijke bescherming van artiesten en producenten van kunstwerken moet afstemmen op de nieuwe digitale ontwikkelingen. De NVMB is begin januari benaderd om een verzoek te ondersteunen dat zou moeten leiden tot amendering van deze nieuwe wetgeving. Het amendement heeft betrekking op het blijvend in de bibliotheekwereld beschikbaar kunnen stellen (uitlenen) van digitale informatie. Zonder aanpassing van de beoogde wetgeving dreigt er een verbod, ook voor bibliotheken en andere instellingen waar geen sprake is van economisch of commercieel handelen. Belangrijkste argument voor het indienen van dit amendement is het verzekeren van de democratische toegang tot online diensten, zodanig dat elke burger zijn recht kan uitoefenen om toegang te hebben tot cultuur en informatie. Vanzelfsprekend hebben wij positief gereageerd op dit verzoek, evenals vele andere (muziek)organisaties uit de bibliotheekwereld. Het beoogde amendement is in januari ook daadwerkelijk ingediend.

Reisbeurs

De NVMB stelt een bedrag van f 1500,- gulden (te verdelen in 2 reisbeurzen van 750,-) beschikbaar om leden in de gelegenheid te stellen deel te nemen aan het komende IAML-congres (8-13 juli) te Perigueux, Frankrijk. De brochure met betrekking tot deze bijeenkomst is begin februari verspreid onder alle leden. De reisbeurs is bedoeld ter financiering van een deel van de reis- en verblijfkosten. Omdat de NVMB een grotere betrokkenheid van de OB-sector in IAML voorstaat, zal bij meerdere aanvragen de voorkeur worden gegeven aan vertegenwoordigers van openbare bibliotheken. Maar ook anderen kunnen zich opgeven. Weliswaar is een reisbeurs (volstrekt) ontoereikend voor alle kosten, maar wellicht zal de toekenning van een reisbeurs door de NVMB het makkelijker maken om ook van de eigen organisatie financiële steun te verkrijgen. Van leden die gebruik maken van een reisbeurs wordt na afloop een verslag verwacht ter publicatie in de Nieuwsbrief en/of Website. Het bestuur beslist over toekenning van een reisbeurs. Aanvragen indienen bij het secretariaat, voor 15 april. Nadere informatie bij de secretaris, Martie Severt (E-mail: m.severt@mco.nl - Tel.: 035 671 41 81).

Martie Severt
Secretaris

Nieuws van de IBL-commissie bladmuziek

Inventarisatie Nederlandse bladmuziekcollecties

Eind november 2000 zijn er enquêteformulieren gezonden naar de directies van 66 Nederlandse organisaties, waarvan het vermoeden bestaat dat er een bladmuziekcollectie is te vinden. De IBL-commissie heeft zich met deze enquête ten doel gesteld de omvang en samenstelling van alle bladmuziekcollecties in Nederland in kaart te brengen. Tevens is er gevraagd naar de zichtbaarheid van gegevens in landelijke catalogi (PICA) en mogelijkheden voor raadpleging op Internet (via webcatalogi). De inzendingstermijn sloot op 16 januari jl.

Op die datum was ongeveer de helft van alle formulieren ingevuld geretourneerd. Op grond van dit enigszins teleurstellende aantal heeft de commissie besloten een herinneringsbrief te sturen naar de organisaties die nog geen formulier hebben teruggezonden. Tevens hebben we de inzendingstermijn verlengd tot 1 maart 2001.

Intussen is de commissie druk doende om de verzamelde gegevens op een rijtje te zetten. Het ligt in de bedoeling om de resultaten van de inventarisatie te presenteren op donderdag 17 mei a.s., de dag waarop de NVMB-ledenvergadering zal worden gehouden.

Elektronisch aanvraagformulier

Eveneens op 17 mei hoopt de commissie een elektronisch aanvraagformulier te introduceren met de bedoeling het interbibliothecair leenverkeer van bladmuziek te versnellen. Dit formulier kan als bijlage met een e-mail-bericht worden meegezonden en zou de plaats kunnen gaan innemen van het bekende groene formulier.

Als alles volgens plan verloopt wordt het elektronische formulier in de loop van april op de NVMB-website geplaatst, zodat muziekbibliotheken het kunnen downloaden en kunnen uitproberen.

Ontwikkelingen in WSF-verband

De heer Wim Dijk van de Stadsbibliotheek Haarlem heeft contact gezocht met de IBL-commissie omdat hij van het WSF-bestuur (dat is een bestuur van bibliotheken met een wetenschappelijke steunfunctie) een opdracht heeft gekregen met betrekking tot de bladmuziekcollecties in grotere openbare bibliotheken.

Hij buigt zich de komende maanden over een "bestemmingsplan" voor af te schrijven bladmuziek. Het is nu ook tot WSF-kringen doorgedrongen dat een aanzienlijk deel van de grotere bladmuziekcollecties nog niet volledig is gecatalogiseerd en als bezit kan worden aangemerkt dat niet of nauwelijks rendeert. Het is de bedoeling dat Wim Dijk met een voorstel komt dat een oplossing biedt voor dit probleem. Hij zal daarbij tevens gebruik maken van de enqueteresultaten van de commissie. Gebleken is dat er duidelijke raakvlakken zijn met de IBL-problematiek waarmee de commissie zich bezighoudt. Het is zelfs niet onmogelijk dat Wim Dijk en de commissie tot dezelfde aanbevelingen komen.

De heer Dijk is inmiddels uitgenodigd om op 17 mei a.s. uit te doeken te doen tot welk voorstel zijn bevindingen hebben geleid of nog zullen leiden.

Ton Habraken
Voorzitter IBL-commissie

Persbericht

Provinciaal informatiepunt muziek :

Per 1 maart 2001 zullen de muziekafdelingen van de Openbare bibliotheek Eindhoven en de Openbare bibliotheek Tilburg fungeren als provinciaal informatiepunt muziek.

Ontstaan :

In januari 1998 verscheen het "Onderzoeksplan ten behoeve van het muziekbibliotheekwerk in Noord-Brabant". Bij de bespreking van dit plan in het toenmalig Brabants Directie overleg werd door de aanwezigen benadrukt dat vooral kleinere bibliotheken behoefte hebben aan advies omtrent tal van zaken die met het muziekbibliotheekwerk te maken hebben. De oorzaak hiervan ligt in het feit dat deze bibliotheken vaak geen specifieke muziekkennis in huis hebben.

Het provinciaal vakoverleg voor het muziekbibliotheekwerk, waarin alle grote muziekafdelingen binnen de provincie zitting hebben, heeft dit punt opgepakt en naar beide directieoverleggen binnen de provincie een voorstel gedaan om te komen tot de instelling van een "provinciaal informatiepunt muziek".

Na overleg is besloten dat de muziekafdelingen van de Openbare bibliotheek Eindhoven en de Openbare bibliotheek Tilburg de rol van provinciaal informatiepunt gaan vervullen. Voor deze bibliotheken is gekozen op basis van de samenstelling en omvang van hun collecties en het feit dat deze bibliotheken op dit moment ook een wetenschappelijke steunfunctie vervullen.

Wat kan het informatiepunt bieden :

De voornaamste taak van het informatiepunt zal zijn : "het snel en eenvoudig beantwoorden van vragen omtrent muziek". De muziekafdelingen van Eindhoven en Tilburg hebben de kennis en collectie in huis om dit op een adequate manier te doen.

Het vraagpunt ontvangt de vragen bij voorkeur via e-mail. Desgewenst kan het antwoord worden doorgemailed aan de klant van de betreffende bibliotheek.

Zowel bibliotheken in de provincie als individueel geïnteresseerden kunnen bij een provinciaal informatiepunt muziek terecht voor de volgende zaken :

1. Inlichtingen over en vragen omtrent de collectie muziekmaterialen van de betreffende bibliotheek.
2. Vragen over muziek in het algemeen.
3. Advisering omtrent de mogelijkheden van internet, specifiek gericht op muziek.
4. Advisering en informatie over alle zaken die met het muziekbibliotheekwerk te maken (kunnen) hebben.
5. In overleg is maatwerk op het gebied van het muziekbibliotheekwerk mogelijk.

Voor faxservice, het sturen van kopieën en vakinhoudelijk advies worden in overleg met de betreffende bibliotheek kosten in rekening gebracht.

Hoe zijn de informatiepunten van Eindhoven en Tilburg te bereiken :

- De catalogi van beide bibliotheken zijn via internet raadpleegbaar.
Eindhoven : www.obeindhoven.nl
Tilburg : www.obtilburg.nl
- Beide afdelingen beschikken over een eigen e-mail adres en ontvangen de vragen ook bij voorkeur via deze adressen.
Eindhoven : muziek@obeindhoven.nl
Tilburg : muziekafdeling@obtilburg.nl
- De afdelingen zijn tijdens openingsuren rechtstreeks bereikbaar via telefoon
Eindhoven : ma. t/m vr. van : 11.00-20.00 en zat. : 11.00-17.00, tel.: 040-2604260
Tilburg : ma. t/m do. van : 11.00-20.00, vr. en zat. : 10.00-17.00, tel.: 013-4648546

muziek op internet (10)

In elke Nieuwsbrief worden een aantal interessante websites op het terrein van de muziek gesignaleerd. Dit is de tiende aflevering.

Bij het ter perse gaan van deze Nieuwsbrief waren de websites op Internet toegankelijk. Het is echter mogelijk dat ze in de tussentijd tijdelijk of definitief van het World Wide Web zijn verwijderd.

The Aria Database

www.aria-database.com/index2.html

Een diverse malen bekroonde site met informatie over ruim 1000 opera-aria's. Te vinden zijn o.m. MIDI-files, teksten, vertalingen en vele opera-weblinks. Volgens de Internetgids van Ilse een **** topsite.

Guitar Gods : Engelstalig

www.guitargods.com

Een opvallend vormgegeven site met uitgebreide informatie over de 10 meest vooraanstaande rockgitaristen.

Guitar page : tablature : Engelstalig

www.harmony-central.com/Guitar/tab.htm

Is onderdeel van de Guitar Page een zoekpagina voor gitaartabulaturen en/of gitaaraccorden - al of niet met teksten. Er wordt gebruik gemaakt van de OLGA-zoekmachine. De pagina bevat tevens een niet onaanzienlijke lijst met "tab-archives".

Dutch Divas : Nederlandstalig

home.wanadoo.nl/dutch.divas

Een mooi en rustig vormgegeven overzicht van de voornaamste Nederlandse vocalisten uit de laatste honderd jaar. Met biografische, bibliografische en discografische gegevens, alsmede fotomateriaal en geluidsfragmenten.

Componisten.Net : Nederlandstalig

www.componisten.net

Gegevens over de belangrijkste componisten, met o.m. biografieën, afbeeldingen, tijdsbalken en een handige mogelijkheid om rechtstreeks in diverse zoekmachines of sites te zoeken naar informatie over een componist.

Best songs Dutch top 40 : Engelstalig

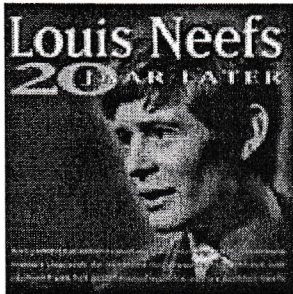
klik.to/bestsongs

Een interessante site die de mogelijkheid biedt teksten van actuele hitsongs én complete hitalbums op te vragen. Eveneens zijn er links naar vergelijkbare sites opgenomen.

Music Disk Online : Nederlandstalig

www.leasesound.nl/musicdisk

Aardig - maar zeker niet compleet - alfabetisch overzicht met links naar bedrijven uit de Nederlandse muziekbranche. Bedoeld als lekkermakertje voor een cd-rom met daarop 3000 adressen.

The Belgian Pop & Rock Archives : Engelstalig

houbi.simplenet.com/belpop

Op zoek naar info over een Belgische band of vedette? Deze site bevat een (zich steeds uitbreidend) overzicht van de belangrijkste artiesten uit de rock- en amusementswereld. Niet alleen K's Choice en Kamagurka, maar ook Francis Goya en Louis Neefs (die hier wordt aangeduid als "*charismatic (but dead) crooner*"). De site bevat biografieën, discografieën en links.

MP3 Infopoint : Nederlandstalig

www.mp3infopoint.com

Een site die iedere startende MP3-gebruiker kan worden aanbevolen. Met nieuws, informatie over de nieuwste apparatuur, programma-reviews en praktische tips voor onder meer het downloaden en overschrijven van MP3-files.

The Blue Flame Café : Engelstalig

www.blueflamecafe.com

Enige tientallen biografieën van blueszangers- en zangeressen en een mooie verzameling blueslinks.

Ton Habraken

Openbare Bibliotheek Eindhoven

Even voorstellen....

De fonothek van de Stadsbibliotheek 's-Hertogenbosch bevat een kleine collectie bladmuziek (6000 banden) en 20.000 cd's. Ik werk er vanaf 1985. Mijn naam is Tielke Engels.

Toen ik op de fonothek in 's-Hertogenbosch begon te werken bestond de collectie uit louter LP's. De Centrale Discotheek Rotterdam, toen nog gevestigd boven de Doelen, stelde de basiscollectie samen. Een keer per week reed ik naar Rotterdam alwaar Cees de Haan voorlichting gaf over de nieuw binnengekomen albums. De bestelling werd meteen achtergelaten en de ingewerkte LP's gingen achter in de auto mee naar 's-Hertogenbosch. Met de intrede van de cd's en de Nieuwslippen werden de ritjes naar Rotterdam overbodig. Begin '90 werd besloten de hele collectie LP's te verkopen. Aangezien de gemeente 's-Hertogenbosch geen subsidie verstrekt voor het uitleenen van muziek moet de fonothek kostendekkend draaien. Wij werken met meer exemplaren, maximaal 6 per titel en hoge omloopsnelheid.

Na de inzinking van een paar jaar geleden draait de fonothek de laatste jaren weer uitstekend. Het levert een heel eigen publiek en sfeer op binnen de bibliotheek en ik werk er al 5 jaar met veel plezier.

Vriendelijke groeten,

Tielke Engels

Ledenvergadering annex studiemiddag in de KB te Den Haag

Op 17 mei a.s. vindt de ledenvergadering van de NVMB, gecombineerd met een studiemiddag, plaats in de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag. Sinds half januari heeft daar het nieuwe Nederlandse Muziek Instituut de deuren voor het publiek geopend. Dit instituut, in de pers omschreven als "de verzamelde verzamelingen", omvat de papieren muziekcollecties van het Haags Gemeentemuseum en de stichting Musica Neerlandica.

De programmacommissie is door het welkom dat de NMI ons zo snel na de opening al wil bieden, in de gelegenheid om met het tijdens de vorige studiedag in Amsterdam opgepakte thema, speciale collecties, verder te gaan. Uit reacties uit het land bleek ons dat dit thema hoog op de agenda van collegae staat. Het nieuwe centrum in Den Haag beheert het overgrote deel van manuscripten en gedrukte muziek van Nederlandse herkomst, aanvullend op de werken van grotendeels eigentijdse componisten die door MuziekGroep Nederland/Donemus worden uitgegeven. Wij hebben dr Frits Zwart, hoofd van het NMI, bereid gevonden om 's middags één en ander over deze archievencollectie te vertellen. Natuurlijk zullen wij daarna door hem en zijn collega Dick v/d Hul worden rondgeleid.

Bovendien zijn wij in de gelukkige omstandigheid dat we naast dit thema ook in kunnen gaan op een onderwerp dat velen van ons bezighoudt: het interbibliothecair leenverkeer van bladmuziek. Leden van de NVMB-commissie die hiernaar onderzoek hebben verricht, presenteren onder andere een samenvatting van de resultaten van de enquête alsmede een nieuw aanvraagformulier. Onder voorbehoud zal ook Wim Dijk (Openbare Bibliotheek Haarlem) een inleiding houden over WSF en afgeschreven bladmuziek: waar vindt dit een goede bestemming?

De dag zal worden voorgezeten door Charlotte Siemena, lid van de programmacommissie en als informatiespecialist werkzaam aan de Letterenbibliotheek van de Universiteit Utrecht.

Wij hopen u op 17 mei te kunnen ontmoeten!

De programmacommissie

Literatuursignalering

"Bibliothecarissen krijgen zoveel onder ogen dat ze een soepeler toegang tot de materie krijgen", zei Alexander Jansen tijdens een MGN-cursus (zie elders in dit nummer).

Hieraan moest ik denken toen in het boek *Jaren van opgang* van dr. Rolf Schuurmsma onder ogen kreeg. Hij was immers bibliothecaris aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en dorst het misschien vanuit die achtergrond aan in een tijd van specialismen een algemene cultuurgeschiedenis van Nederland over de periode 1900-1930 te schrijven. Niet dat het een totaal nieuw fenomeen is. H.W. von der Dunk heeft zich bijvoorbeeld zelfs gewaagd aan een cultuurgeschiedenis van Europa in de twintigste eeuw: *De verdwijnende hemel* (uitg. Meulenhoff).

Wanneer je de compositie van Schuurmsma's boek bekijkt, valt om te beginnen de evenwichtige opbouw op. Omdat de auteur zicht in tegenstelling tot Von der Dunk tot Nederland beperkt, valt het vbanuyit dit gezichtspunt enerzijds te verklaren dat Nederlands-Indië bijvoorbeeld op deze manier aandacht krijgt die het, gezien het belang ervan verdient terwijl anderzijds een door Von der Dunk als "algemene cultuurschok" en "historische censuur van de eerste orde" beschreven Eerste Wereldoorlog, wat het in internationaal perspectief zeker was, door Schuurmsma binnen Nederlandse maatstaven slechts wordt omschreven als "een barre en ongunstige ervaring" (p. 111). Schuurmsma's visie op Nederland is dan ook een bescheiden visie. Zo schrijft hij bijvoorbeeld over de "gidsland-gedachte": "Wat een grote woorden waren dat toch eigenlijk! Wat een vreemd recept van mondiale zendingsdrang en naar binnen gekeerde, wereldvreemde zelfgenoegzaamheid, vermengd met twijfel over het kleine en onmachtige vaderland! (p. 52). Een soortgelijke bescheiden

visie valt het zogenaamde "burgerlijk beschavingsoffensief" ten deel, dat wordt omschreven als een "hoogdravend stelsel" waarbij "het te beschaven volk vaak op een uitermate kleinerende manier tegemoet getreden werd" (p.81).

In het boek wordt consequent een vier deling gebezigd die aan het begrip "verzuiling" raakt: alles wat "schetsmatig" aan de orde komt (Schuursma noemt het in het Woord vooraf zelf zo) wordt bekeken vanuit een roomskatholiek, protestants, socialistisch en liberaal standpunt. En wat er aan de orde komt is niet alleen de zogenaamde "hoge cultuur" maar, zoals de auteur met nadruk meldt, "óók de traditionele volkskunst" (p. 333).

Schetsmatig – dat is waar, en daardoor een enkele keer wat onvolledig. Zo noemt Schuursma niet dat recente cd-opnamen een deel van het vrijwel geheel vergeten oeuvre van een componist als Julius Röntgen (p. 369) aan de vergetelheid hebben ontrukkt. Maar dat is hem vergeven.

Want de conclusie is gerechtvaardigd dat Rolf Schuursma met zijn aan zijn vrouw, de in IAML-kringen bekende Ann Schuursma opgedragen boek een bewonderenswaardige tour de force op een consistente manier tot een goed en lezenswaard eind heeft gebracht.

Els van Swol

Rolf Schuursma: Jaren van opgang, Nederland 1900-1930. Uitgeverij Balans, Amsterdam, 2000. 592 pagina's. ISBN 9050185215. Prijs f 69,50.

Lichte muziek: tussen commercie en informatie

Verslag studiedag 23 november 2000 in NPI Amsterdam

Op 23 november bezochten zo'n 50 mensen de studiedag van de NVMB. Wij waren dit keer te gast bij het Nationaal Pop Instituut (NPI) in Amsterdam. En het thema was lichte muziek.

Een serieuze zaak

De eerste lezing mocht er meteen zijn: Een serieuze zaak had Wolter van der Zwaan (Biblion) haar als titel meegegeven. Hij begon met een statement: "Het uiterlijk van een heleboel dingen laat zien dat de vorm belangrijker wordt geacht dan de inhoud". Aan de hand van bladmuziekvoorbeelden werkte hij dit uit. In 1835 hadden de uitgevers deze commerciële stellingname nog niet helemaal door: een lijntekening op een litho is niet het meest geëigende voor deze techniek, dus de verkoop van de in Den Haag uitgegeven voorloper van een Frans chanson zal er niet door zijn bevorderd. Evenals die van de voerspeler: iemand die hetzij op de hoek van de straat op een wagen hetzij in een muziekwinkel (zoals Scott Joplin) nummers voor potentiële kopers voorspeelde. Later zouden we dit een "plugger" gaan noemen.

Na de Tweede Wereldoorlog won de grammofoonplaat het van de bladmuziek, ook omdat de piano het aflegde tegen de gitaar. Negentig procent van de Nederlandse bladmuziekhandel verdween of werd platenhandel. Dit was ook de periode dat de bibliotheekwereld neerkeek op lichte muziek, zoals later in de jeugdbibliotheek op strips werd neergekeken. Met uitzondering van Willem Noske (Musica Neerlandica, Den Haag) en het Theater Instituut Nederland (Amsterdam). In de Verenigde Staten had men wél, ook vanuit een wetenschappelijke kijk (bijv. door sociologen) belangstelling voor lichte muziek. Zie o.a. het onderdeel Special Collections van de catalogus van de Library of Congress op internet. In Nederland kwam dit pas in de jaren tachtig op gang, onder invloed van het profijtbeginnsel en persoonlijke belangstelling van de muziekbibliothecaris. Zo kwamen in Rotterdam en Utrecht de eerste bladmuziekcollecties met lichte muziek van de grond. In de loop van de jaren is lichte muziek in het bibliotheekwerk gemeengoed geworden. Zij staat vrijwel centraal in de aankoop van zowel bladmuziek als cd's. Of dit zo zal blijven, hangt van veel dingen af. O.a. toch nog steeds van de vorm...

Onzichtbare sterren

De volgende lezing werd gehouden door Piet Bakker, die als communicatiewetenschapper zo eens in de zeven jaar een lezing over muziek verzorgt – toch ook een vorm van communicatie, zoals hij zei. Op die manier blijft het voor hem leuk.

De laatste keer was 1993, tijdens een conferentie van de IASPM in Nijmegen. Hij had toen op internet in catalogi gezocht wat er over lichte muziek beschikbaar was. Dat bleek op dat moment vooral veel literatuur over punk te zijn. Maar hij vroeg zich af of de muziekgeschiedenis op dat moment echt wel uit bijv. alleen de Sex Pistols bestond. In de hitparade kwam je namen tegen als Boney M., Barbara Steisand, Abba enz. Géén punk. De vraag die Piet Bakker zich in de lezing nu stelde was of dit inmiddels is veranderd. Hij constateerde dat er wel een verschuiving valt waar te nemen naar de beschrijving van de beleving van muziek. 1/3 van de treffers als je in de catalogus van de Universiteits Bibliotheek Amsterdam zoekt, gaat over jazzmuziek. Je vindt bijna niets over volksmuziek of mainstream. Dus ook hier geldt: er zit in deze bibliotheek een bibliothecaris die veel van jazz houdt...

De organisatie voor het a.s. IASOM-congres roept op voor papers die nu juist over mainstream-muziek gaan, want het onderzoek naar lichte muziek is nog steeds elitair. Maar deze constatering zou een negatief slot van de lezing zijn, en die bedoeling had Piet Bakker niet. Het is volgens hem immers afgelopen met het toevallig vinden van studies door enkele searches in bibliotheekcatalogi. In de virtuele bibliotheek kun je gewoon wél veel vinden over bijv. BZN – het intypen van die naam op internet levert zo'n 4.000 pagina's op. De bibliotheekwereld zal in deze ontwikkeling mee moeten gaan, want de meeste studenten zoeken nu eenmaal op internet en niet langer in een bibliotheekcatalogus. Al probeert docent Piet Bakker dit toch wel een beetje tegen te gaan: een wetenschappelijk artikel dat je via een bibliotheekcatalogus op het spoor bent gekomen geeft nu eenmaal betrouwbaarder informatie dan een willekeurige internetpagina. Maar – merkt Joost van Gemert in de aansluitende discussie op – ligt hier nu net niet de taak van de bibliothecaris: van die 4.000 titels over BZN nu net de beste aanbieden?

Het internet als bibliotheek van de toekomst

Op deze laatste constatering en opmerking sloot de lezing van onze gastheer, Jan van der Plas (NPI), mooi aan; op deze lezing gaan wij hier wat korter in, omdat de volledige tekst op de home page van de NVMB zal verschijnen.

Jan van der Plas memoreert dat grote en kleine bladmuziekuitgevers allemaal bezig zijn hun exploitatie via internet te laten verlopen. Napster en Bertelsmann zijn een alliantie aangegaan, MP3.com is opgekocht door Universal, Bertelsmann gaat wellicht fuseren met EMI enz. Hier kan geen enkele muziekbibliothecaris tegenop. Maar wat is dan straks nog de taak van de muziekbibliothecaris, vroeg Jan van der Plas zich af. De muziekbibliothecaris zal moeten vechten om publiek binnen te halen:

- 1) door de beste te worden op specifieke terreinen, zoals het NPI dat doet op het gebied van de lichte muziek
- 2) door zelf inhoud (content) en kennis te gaan exploiteren. Daar gelden volgens de inleider ook weer twee uitgangspunten:
  - de dienstverlening centraal stellen
  - de dienstverlening van een mediatheek naadloos laten aansluiten op de internetdienstverlening.

Het NPI ziet zichzelf als een portal, een branche organisatie of een platform dat doorverwijst. En is bij gebrek aan een goede encyclopedie over lichte muziek maar begonnen er zelf één te maken. Deze werd later op de middag aan de deelnemers van de studiedag in de mediatheek van het NPI getoond. Het is de bedoeling dat de huidige tekstfiles t.z.t. worden aangevuld met beeld en geluid.

Geluid was er ter afsluiting van de studiemiddag ook: bandoneonspeler Marc Constandse omlijstte de borrel, samen met een Schotse violist en een gitarist, met live muziek uit o.a. de Balkan.

De programmacommissie

MuziekGroep Nederland: verbouwing, tijdelijke huisvesting, verhuizing en andere openingstijden voor de studiebibliotheek en luisterruimte

MuziekGroep Nederland is per 1 januari 2001 uitgebreid met het MuziekInformatie Centrum (MIC), een samenvoegen van de afdeling *Documentatie en Informatie* van MGN en het voormalige *Repertoire Informatiecentrum Muziek* (RIM) te Utrecht. Het RIM verstrekke sinds 15 jaar informatie over onbekend, interessant of vernieuwend repertoire voor amateurmusici en professionals en is per 1 januari opgehouden te bestaan.

Het nieuwe MIC beschikt over een studiebibliotheek met een grote collectie bladmuziek en audio-opnamen, catalogi van uitgevers muziektijdschriften, naslagwerken, luister- en speelfaciliteiten. Het MIC verstrekt tevens informatie over het Nederlandse muziekleven: biografieën en toelichtingen van (Nederlandse) componisten, recensies, etc.

Met deze toetreding is MGN uitgegroeid tot een organisatie voor het Nederlandse muziekleven. De drie vestigingen (Amsterdam, Hilversum en nu dus ook Utrecht) zullen uiteindelijk worden geconcentreerd in de Paulus Potterstraat te Amsterdam. Deze huisvesting zal daartoe grondig worden verbouwd!

Tot die tijd gelden de volgende adressen:

Directie, administratie, CD-productie, concertproductie

bezoekadres: Havenstraat 31, Hilversum
postbus: 1634, 1200 BP Hilversum
tel.: 020-3058900 (de doorkiesnummers van deze afdelingen blijven ongewijzigd)
fax: 035-6210570
e-mail: info@muziekgroep.nl

Componistenmanagement & Uitgeverij Donemus

bezoekadres: Koningin Wilhelminaplein 13/2 10.01 (Confectiecentrum)
postadres: Paulus Potterstraat 12-16, 1071 CZ Amsterdam
tel.: 020-3058900 (de doorkiesnummers van deze afdelingen blijven ongewijzigd)
fax: 020-6733588
e-mail: info@muziekgroep.nl
e-mail: rental.sales@muziekgroep.nl (bestellingen)

MuziekInformatie Centrum (MIC) incl. bibliotheek en luisterruimte

Bibliotheek: ma t/m vrij 10.00-16.00 uur (bezoek op afspraak)
adres: Drift 23, 3512 BR Utrecht
tel. kantoor: 030-2322046
informatielijn: 030-2340000, ma t/m vrij 10.00 – 16.00 uur
fax: 030-2312641
e-mail: muziekinfo@muziekgroep.nl

Van de redactie

Tot de redactie van de NVMB Nieuwsbrief is een nieuw lid toegetreden. Sinds eind 2000 is Jos Oegema de redactie komen versterken als algemeen redactielid. Jos is werkzaam als muziekbibliothecaris bij de Openbare Bibliotheek Deventer.

De ISBD als mozaïek

MuziekGroep Nederland heeft gedurende enkele maanden een interne cursus *Regels voor de titelbeschrijving van niet-boekmaterialen*, zoals compact discs, georganiseerd die ook voor derden open werd gesteld. Uiteindelijk waren er op zes ochtenden telkens ruim 20 mensen in de Jan Eelkema-zaal van het voormalige-RIM aanwezig om van drs. Alexander Jansen (musicoloog en voormalig senior catalogiseerder bij het toenmalige NOB) de kneepjes van het vak te leren. Ochtenden waarin kennis en kunde hand in hand gingen – een mozaïek noemde de docent het zelf -, zijn moeilijk in één stukje te verslaan. Daarom is ervoor gekozen om de algemene inleiding die de eerste twee keren werd gehouden in verslagvorm te publiceren.

Inhoudelijke ontsluiting

De docent liet om te beginnen een boek rondgaan met op het omslag een afbeelding van het beroemde Biedermeierschilderij *De boekenwurm* van Carl Spitzweg (Gemäldegalerie Lichtenstein, Wenen) – waar vaak genoeg de draak mee is gestoken. Wat hij ermee wilde zeggen is, dat de kennis van die tijd in het hoofd van de bibliothecaris zat. Gaandeweg ontstonden er echter zoveel publicaties, ook in tijdschriften, dat dit ondoenlijk werd. Wat de bibliotheek nodig had, was een z.g. inhoudelijke ontsluiting: waar gaat een boek of tijdschrift over? Dit leidde uiteindelijk tot decimale coderingen zoals de UDC en de door MGN (Donemus) gebruikte Dewey (DDC). Dergelijke cijferkettingen zijn 19e eeuws, maar systematische rangschikkingen van velden van kennis is al eeuwen oud. Eén voorbeeld slechts: de predikant en onderwijshervormer Cemelius (17e eeuw) baseerde zich op de theologie voor een alomvattende samenhang van kennis (pansophie). Hiermee stond hij lijnrecht tegenover de Franse Encyclopedisten die alleen een alfabetische rangschikking, zonder verdere samenhang, nastreefden. Een andere naam die Alexander Jansen in dit verband noemde, was die van Mahillon, die in Brussel was belast met de instrumentencollectie – nu te vinden in de Rue de Montagne de la Cour. Hij kon niet met de gangbare indeling overweg omdat hij inzag dat een piano zowel een toets- als een snaarinstrument is en maakte een nieuwe, eigen indeling: *Catalogue descriptif et analytique du Musée instrumental du Conservatoire Royal de Musique de Bruxelles* (1924).

Formele ontsluiting

Met de informatie-explosie kwamen bibliothecarissen erachter dat inhoudelijke ontsluiting alléén niet meer voldeed. Een z.g. *Statement of Principles* (Parijs, 1961) ligt ten grondslag aan de z.g. formele beschrijving, ook bekend als de ISBD-regels (International Standard Bibliographic Description). De hoop was inmiddels op de computer gevestigd. Het moest wereldwijd zó worden, dat iedereen op internationaal niveau begreep dat na een slash (/) in de catalogus een auteur of een componistennaam volgt. Een lokale catalogiseerder zou dan nooit meer de fout begaan te denken dat "Multatuli" is geschreven door Woutertje Pieterse.

Jansen legde uit dat zo redeneren eigenlijk een vorm van discursief denken is: je hangt alle kleren naast elkaar aan een drooglijn (Susanne Langer), terwijl je ze over elkaar aantrekt. Een ISBD-beschrijving is m.a.w. in wezen een drooglijn met een heleboel kleren naast elkaar, onderverdeeld in velden en elementen met een voorgeschreven interpunctie, zoals de al genoemde slash voor een eerste verantwoordelijkheidsvermelding (bijvoorbeeld een componistennaam) en een ; voor elke volgende vermelding (zie voorbeeld hieronder). De computer kan ons behulpzaam zijn bij de inhoudelijke ontsluiting, de z.g. trefwoorden.

Omdat je een inhoudelijke ontsluiting en een formele beschrijving hebt, waartussen ook nog eens – om de zaak ingewikkeld te maken – de z.g. catalogusbouw zit die van beide wat heeft, en het, ondanks alle computers, mensenwerk is en blijft, zal het altijd zo zijn dat twee beschrijvingen van bijvoorbeeld één compact disc toch onderling van elkaar kunnen verschillen. Maar dat niet alleen. Als je de cd-box met Schubert-liederen door Elly Ameling neemt, kun je ervoor kiezen om het bij de overkoepelende titel te laten:

Lieder (Geluidsopname) / Schubert ; Elly Ameling ; Dalton Baldwin ; Rudolf Jansen

Met als ingangen:

- 1) Schubert, Franz (1797-1828)
- 2) Lieder (sel.)
- 3) Ameling, Elly <zang>
- 4) Baldwin, Dalton <piano>
- 5) Jansen, Rudolf <piano>

Wil je echter alle liederen kunnen terugvinden, dan zul je zover moeten gaan elke titel afzonderlijk op te nemen. Bij de keuze voor één van de twee manieren spelen onder andere zaken als tijd(gebrek), geld(gebrek) en beschikbare menskracht een rol.

Els van Swol

colofon

nvmb nieuwsbrief, jaargang 5, nummer 1, april 2001

issn: 1567-116x

Kopij voor de Nieuwsbrief per e-mail naar Bert Schoones: e-mail: info@rim.nl

Redactie: Bert Schoones (MGN, Utrecht), Ton Habraken (O.B. Eindhoven), Jos Oegema (O.B. Deventer)

**Druk: MuziekGroep Nederland
Logo: Circus Sinistra**

**NVMB-secretariaat: Martie Severt, Muziekcentrum van de Omroep, Postbus 125, 1200 AC Hilversum
tel: 035-6714181, fax: 035-6714189, e-mail: m.severt@mco.nl**

nvmb website: www.obassen.nl/nvmb